

Stoš Kleindienst

Izgubljeni prostor

8. marec–25. marec 2017

KiBela, prostor za umetnost
MMC KIBLA, Maribor

Izgubljeni v prostoru in času

Izgubljeni prostor povzema idejo depolitiziranega prostora, prisotnega v slikah umetnika Staša Kleindiensta. Gre za aktualizirani prostor, ki je izgubil moč antagonizma in služi samo še ideologiji kapitalizma; prostor, kjer so medsebojni odnosi ritualizirani in nadzorovani, hkrati je pa ta prostor izprazen vsakršne potencialnosti in politične manifestacije.

Stoš Kleindienst se z upodabljanjem prostorov ukvarja od leta 2013, ko se je ponovno naslonil k "tradicionalnemu" slikarstvu. Vzor je našel v tradiciji slovenskega naivnega slikarstva in v ameriškem realizmu iz začetka 20. stoletja. V slednjem je čutiti močan vsebinski vpliv, saj je ameriški realizem v umetnosti pustil pečat socialno kritičnega tona, in sicer iz časov, ko so Združene države Amerike doživljale vnovično preobrazbo. Zgodilo se je množično priseljevanje, industrializacija in urbanizacija, ki so spremenili družbo v temelju – šlo je za začetke uveljavljanja kapitalizma. Od osamosvojitve Slovenije je preteklo že več kot 25 let samostojnosti, ki pa nas je porinila v še večji prekariat, razlike v družbi so se izrazito povečale, prizadet je predvsem srednji sloj.

Slovenci tudi zato še zmeraj pomnimo ideologijo socializma, čeprav živimo v – ironično – tako zelenem kapitalizmu. V času socializma je bil delavec privilegiran, danes pa je na trgu in se šele začinja zavedati, da je konkurenca nujno zlo. Medtem pa ga svet prehiteva po desni. Vstopili smo v dobo, ki bi ji lahko rekli slovenski socialni kapitalizem: na eni strani nas duši zahteva po enakosti, na drugi pa želja po kapitalističnem uspehu. Družba postane negativna, posledično pasivna, kar vodi v apatičnost, ki pa je še od Danteja naprej najbolj prezira vredna.

Slikovna vsebina Kleindienstovih del nam nazorno predstavlja prav to apatijo stanja duha: z dovolj empatije jo brez težave začutimo. Umetnik to stanje doseže z načinom slikanja iz ptičje perspektive, s čimer pridobi na navidezni oddaljenosti prostora, polnega ljudi in dogodkov, ki pa so tako oddaljeni, da vzbujajo občutek, da se nas ne tičejo. Več je *pre-več*, bi dejali. Umetnik to poudarja tudi z velikimi formati, s katerimi pridobi vsebinsko razdaljo med gledalcem in objektom, kar ga postavlja v položaj *ex-machina*: širina obzorja videnega prostora – namerno – spominja na posnetek kamere za video-nadzor. Prostor je od nas tako oddaljen, da nas enostavno ne poveže z ljudmi, ki nastopamo zgolj kot marionete, temveč vidimo le *izgubljene* prostore, natrpane z dogodki in ljudmi, ki jih ne poznamo, zato nam tudi ne vzbujajo čustvenega, socialnega, duhovnega, filozofskega ali fizičnega občutka zaskrbljenosti zaradi življenja in sveta – apatični smo, ne tiče se nas, *CCTV in operation*.

Staš Kleindienst pripada generaciji, ki je odraščala v vrednotah socialističnega režima – verjetno se še spomni pionirske zaprisege "... da se bom pridno učil in delal, spoštoval starše in učitelje, da bom zvest in iskren tovariš, ki drži svojo obljubo ...". Melanholija vrednot spoštovanja, iskrenosti, delavnosti, za katere se zdi, da jih današnja generacija ne pozna več. Situacijski paradoks je sicer prav v tem, da predstavlja generacija '80 sedaj starše, ki se za pravice otrok borimo tako, da smo pripravljeni v iskanju odgovornosti okriviti sodobni šolski sistem, ki je nadomestil "nazadnjaškega", torej socialističnega.

Če Kleindiensta primerjamo s slovenskimi naivci, vidimo povezavo v upodobitvah številnih prostorov s skoraj prenatrpano slikovno vsebino dogodkov. Naivni umetniki so ustvarjali, ne da bi poznali zakone likovne skladnje, proporce, perspektivo in druge likovne zakonitosti, kar pa za Kleindiensta, magistra slikarstva, študentskega Prešernovega nagrajenca in dobitnika nagrade skupine OHO, seveda ne velja. Njegov namen je nasproten: z upodobitvijo prenasičenosti prostora (in s tem tudi časa) v tehniki naivnega slikarstva skuša razbliniti mejo med umetnim in ustvarjenim, med neživim in živim, med formo in vsebino. Direktno nasprotje je tudi v tem, da so naivci idealizirali slikanje kmečke idile, Staš Kleindienst pa živi v prestolnici in slika urbano življenje, kjer ljudje niso "razposajeni v kmečkem vzdušju", ampak so apatični v urbanem okolju.

H Kleindienstovemu slikarstvu lahko dodamo še vpliv slovenskega premodernega slikarstva, ki je viden predvsem v barvni paleti in v svobodnem slikanju. Pripadniki premodernega gibanja se odrekajo elitizmu akademskih umetnikov in zavestno profanizirajo umetnost v vseh pogledih, v ustvarjalni praksi in oblikah institucionalnega življenja. Vsebina ima prednost pred slogovnimi in tehničnimi zakonitostmi umetnine. Motivi so pogosto figuralni, veliko je realistične stilizacije, kar umetnikom omogoča posredovanje pripovedi na likovni način, pri čemer mora premoderno delo vsebovati določeno mero bizarnosti, ironije, sarkazma in humorja – kar je opazno tudi pri Kleindienstovem ustvarjanju.

Slikar Staš Kleindienst je na umetniški poti dosegel slikarsko svobodo, v kateri se izraža njegov samosvoj artistski stil, ki je zagotovo tudi odraz modernega sveta. V upodobljenih poplavah ljudi, dogodkov, informacij, ki so le navidezne in s katerimi si navsezadnje ne znamo kaj početi, gre v resnici za osredotočanje na družbeno realnost ter družbene spremembe s perspektive diskurza moči ter vloge oblasti. V tem kontekstu skuša umetnik izoblikovati distopične scenarije družbene fikcije, ki pa obenem izhajajo iz današnjih ideoloških, ekonomskih in političnih koordinat, ki naj se naslanjajo na domišljijo kot orodje za vsaj možnost drugačnega mišljenja in ne zgolj na dobesedno interpretacijo modernih družbenih pojavov.

Nina Jeza

Razstavo podpirajo Ministrstvo za kulturo RS, Mestna občina Maribor in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Otvoritev razstave v sredo, 8. marca 2017, ob 19. uri.

Razstava bo na ogled do 25. marca 2017.

KiBela/MMC KIBLA, Maribor

KiBela, prostor za umetnost, je odprta od ponedeljka do petka, od 9. do 22. ure,
in v soboto od 16. do 22. ure.